

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2026 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w sprawie K. M., wobec którego warunkowo umorzono postępowanie o czyn z art. 178a § 1 k.k.

kasacji Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 września 2025 r., sygn. akt IX Ka 681/25, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie z dnia 24 marca 2025 r., sygn. akt III K 548/24,

uchyla zaskarżony wyrok w części zmieniającej rozstrzygnięcie Sądu I instancji co do okresu obowiązywania środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (pkt I tiret drugie sentencji orzeczenia) - i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Andrzej Tomczyk

Andrzej Stępka

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

K. M. został oskarżony o to, że w dniu 10 marca 2024 r. w W., przy ul. [...] umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym określone w art. 45 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym w ten sposób, że znajdując się w stanie nietrzeźwości przy stwierdzonym stężeniu: I badanie - 0,36 mg/1, II badanie - 0,40 mg/1 alkoholu w wydychanym powietrzu, kierował pojazdem mechanicznym marki T. o nr rej. [...] po drodze publicznej w ruchu lądowym, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie wyrokiem z dnia 24 marca 2025 r., sygn. akt III K 548/24, oskarżonego K. M. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia wyczerpującego ustawowe znamiona art. 178a § 1 k.k., przy czym na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. postępowanie o ten czyn warunkowo umorzył na okres 2 lat tytułem próby. Na podstawie art. 67 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres roku, uznając orzeczonego zakaz za wykonany w całości, a na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy Warszawa-Mokotów w Warszawie, zaskarżając orzeczenie w całości na niekorzyść oskarżonego. Na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 3 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na bezpodstawnym przyjęciu, że wobec oskarżonego K. M. spełnione zostały przesłanki określone w art. 66 § 1 k.k., a to, że stopień społecznej szkodliwości zarzucanego mu przestępstwa i stopień jego winy nie są znaczne oraz, że jego postawa, właściwości i warunki osobiste i dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, iż pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa, podczas gdy prawidłowa ocena okoliczności sprawy i zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że występki jakiego dopuścił się K. M. cechował się znacznym stopniem społecznej szkodliwości oraz winy, a Sąd I instancji w niedostateczny sposób uwzględnił rodzaj naruszonego dobra prawnego, jakim jest bezpieczeństwo w komunikacji, które mieści w sobie także życie oraz zdrowie ludzkie, jak również Sąd I instancji dokonał nieprawidłowej

oceny okoliczności związanych ze stopniem społecznej szkodliwości czynu oraz stopniem winy, a tym samym brak było przesłanek do warunkowego umorzenia postępowania.

Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 3 września 2025 r., sygn. akt IX Ka 681/25, zaskarżony wyrok został zmieniony w ten sposób, że: długość okresu próby określonego w pkt I zaskarżonego wyroku wydłużono do 3 lat; wymiar orzeczonego wobec oskarżonego w pkt II zaskarżonego wyroku środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych podwyższono do lat 3 (trzech); a na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. orzeczono od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 5.000 złotych. W pozostałej części zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny, który na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył go w części zmieniającej rozstrzygnięcie Sądu I instancji co do okresu obowiązywania środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (pkt I tiret drugie sentencji orzeczenia), na korzyść oskarżonego K. M.. Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 67 § 3 k.k., polegające na podwyższeniu do lat 3 orzeczonego na podstawie tego przepisu przez Sąd I instancji na okres roku środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, podczas gdy przepis dopuszcza możliwość orzeczenia tego środka jedynie na okres do 2 lat.

Podnosząc powyższy zarzut, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się być w sposób oczywisty zasadna, co uprawniało do rozpoznania jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnienia w całości.

Postępowanie w tej sprawie zostało przez Sąd I instancji warunkowo umorzone na okres 2 lat tytułem próby na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k.

Sąd odwoławczy zmienił przedmiotowy wyrok między innymi w ten sposób, że wymiar orzeczonego wobec oskarżonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych podwyższył do lat 3 (trzech).

Zgodnie z art. 67 § 3 k.k., umarzając warunkowo postępowanie karne, sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości albo w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę; sąd może nałożyć na sprawcę obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 1-3, 5-6b, 7a lub 7b, a ponadto orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub zakaz prowadzenia pojazdów, wymieniony w art. 39 pkt 3, do lat 2. Przepisy art. 72 § 1a i 1b stosuje się odpowiednio.

W konsekwencji, warunkowe umorzenie postępowania karnego na tej podstawie w sposób istotny wpływa na dopuszczalny okres orzekania środka karnego określonego w art. 39 pkt 3 k.k. O ile, w wypadku skazania osoby uczestniczącej w ruchu za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, w sytuacji popełnienia takiego przestępstwa przez sprawcę będącego w stanie nietrzeźwości, orzeczenie środka karnego określonego w art. 39 pkt 3 k.k. jest obligatoryjne (art. 42 § 2 k.k.), o tyle w razie warunkowego umorzenia postępowania staje się on środkiem o charakterze fakultatywnym (art. 67 § 3 k.k.). Co więcej, jednoznaczna treść tego ostatniego przepisu nie pozostawia wątpliwości, że w istotny sposób ulegają też modyfikacji granice, w jakich powyższy środek może zostać orzeczony. I tak w wypadku skazania w warunkach, o jakich mowa w art. 42 § 2 k.k. zakaz określony w art. 39 pkt 3 k.k. orzeka się w wymiarze od lat 3 do lat 15, natomiast w sytuacji warunkowego umorzenia postępowania orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów możliwe jest wyłącznie w granicach od roku do 2 lat (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 776/18, LEX nr 2604684*).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że warunkowe umorzenie postępowania karnego następuje na okres próby i może zostać połączone z środkiem karnym zakazu prowadzenia pojazdów przewidzianym w art. 39 pkt 3 k.k. Jednak okres na jaki orzeka się ten środek karny w oparciu o przepis art. 67 § 3 *in fine* k.k., jest ograniczony do 2 lat, co stanowi wyjątek od zasady wyrażonej w art. 43 § 1 k.k. Przepis art. 67 § 3 k.k. jest bowiem przepisem o charakterze *lex specialis* w stosunku do art. 42 § 2 k.k. (*por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 czerwca*

2023 r., I KK 490/22, LEX nr 3577479; z dnia 30 maja 2022 r., I KK 155/22, LEX nr 3447133).

Podwyższając do lat 3 okres zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, Sąd II instancji uchybił zatem w sposób rażący przepisowi prawa materialnego, a mianowicie art. 67 § 3 k.k., gdyż przepis ten dopuszcza możliwość orzeczenia tego środka jedynie na okres 2 lat.

Rację ma zatem Prokurator Generalny argumentując, że Sąd Okręgowy w Warszawie zmieniając wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie poprzez orzeczenie środka karnego w postaci 3-letniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i aprobując jednocześnie zastosowaną wobec oskarżonego przez Sąd I instancji instytucję warunkowego umorzenia postępowania, nie dostrzegł ograniczenia wynikającego z treści art. 67 § 3 k.k., zgodnie z którym wymieniony w art. 39 pkt 3 k.k. zakaz prowadzenia pojazdów może zostać orzeczony na okres do 2 lat. Tym samym, orzekając reformatoryjnie wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, w sytuacji jednoczesnej aprobaty dla zastosowanej przez Sąd I instancji warunkowego umorzenia postępowania, rażąco naruszył przepis art. 67 § 3 k.k.

W rezultacie, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść oskarżonego, na mocy art. 537 § 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie w części zmieniającej rozstrzygnięcie Sądu I instancji co do okresu obowiązywania środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (pkt I tiret drugie sentencji orzeczenia) i w tym zakresie przekazał temu Sądowi odwoławczemu sprawę do ponownego rozpoznania.

[J.J.]

[r.g.]

Andrzej Tomczyk Andrzej Stępka Małgorzata Wąsek-Wiaderek